

»NI MIRU ZA INDIJANCE!«

(E. KRŽIŠNIK)

Profesorico Eriko Kržišnik sem spoznala v prvem letniku študija slovenistike leta 1996. Predavala nam je slovenski knjižni jezik, poleg uvoda še glasoslovje in oblikoslovje, in bili smo njena prva generacija po vrnitvi z lektorskega mesta v Gradcu na Filozofsko fakulteto. To je bil čas, ko so se še uporabljali grafoskopi, ko prosojnice niso bile prav poceni in so bile temu primerno gosto popisane. Zapiske s tistih predavanj imam še danes, ampak za študente je bil prvi stik z resnimi predavanji, obsegom znanja, navedki in vedno znova dodano temeljno literaturo vseeno malo strašljiv. V predavalnici št. 2 na ljubljanski Filozofski fakulteti nas je sedelo veliko, tudi zgornje klopi so bile (vsaj sprva) zasedene in intenzivno smo skušali zabeležiti vse, kar smo slišali. Izpit v prvem letniku mi je ostal v spominu, na vprašanja sem nekako (prav nič suvereno in verjetno pomanjkljivo) odgovarjala in potem sem doživela pristen profesoričin odziv – pošteno mi jih je napela, da naj se zresnim in sistematično naučim, če se mislim ukvarjati s slovenščino. Bila sem poparjena, izpit sem sicer naredila, toda šele čez kakšen mesec ali dva sem si bila sposobna priznati, da je imela profesorica prav. V drugem letniku smo pragmatiko in skladnjo poslušali pri Martini Križaj Ortar in v tretjem letniku nas je vsaj tiste, ki smo ostali, dovolj srečala pamet, da smo se študiju resneje posvetili. In poslušanje predavanj ter ukvarjanje s slovenskim knjižnim jezikom pri frazeologiji je postalo čudovito, zanimivo, privlačno. Seminar nam je odstiral najbolj sočen del jezika, ukvarjali smo se s čustvi in konceptualno metaforo, postajalo je vse bolj neverjetno in vse bolj del mene. Frazeologija je pač ljubezen, sploh če že od malega okoli sebe človek ne sliši skoraj nič drugega kot, da je *nekdo prekmalu rojen* (in zato ni sposoben nečesa narediti »prav«), da je *nekdo drug vso pamet*

tega sveta požrl, tretji pa hodi z glavo v oblakih in sliši travo rasti. Že takrat me je profesorica spodbudila, da naj iz gradiva za seminarsko nalogo za *Jezik in slovstvo* napišem članek. In sem ga, še dobro. V četrtem letniku smo organizirali brucovanje in takrat nas je profesorica Erika Kržišnik povabila k sebi domov, da smo šli nekaj iskat. Ne vem več, kaj je to bilo, v njenem stanovanju pa smo se po tistem frazeologinje dobile še večkrat. Opazovati jezik skozi podobe, je postalo neločljivi del mene in končno je napočil čas za diplomu. Seveda sem si za mentorico izbrala Eriko Kržišnik in se potem lotila še učenja poljščine, da bi lahko prebirala literaturo o kognitivnem jezikoslovju tudi v poljščini. Začetna vnema nemalokrat popusti in tako je tudi mene po nekaj mesecih zbiranja in ne prav dosti pisanja malo minilo. Pa mi mentorica napiše: »Kaj mislite, kolegica?« Vsekakor ji ni bilo treba napisati še česa drugega, da se je delo premaknilo. Po diplomi sem odšla za lektorico slovenščine v München in ohranjala stike prek e-pošte in sodelovanja na podiplomskem študiju, kjer sem se želela ukvarjati s pravnim jezikom. Dopisovanja so bila strokovna pa tudi malo bolj zasebna, saj je izkušnja bivanja v tujini nekaj, kar bolj razumejo tisti, ki so to tudi sami izkusili. Po dveh letih me je življenje pripeljalo nazaj, no, spoznala sem nekoga, s katerim sem želela preživeti večji del življenja in pogovarjala sva se o poroki, natančneje o poroki septembra 2005, ne še zelo natančno, ampak okvirno. Pa pokliče draga mentorica, da ima zame predlog, in sicer če bi bila tajnica mednarodne frazeološke konference, ki bo v okviru združenja Europhras potekala septembra 2005. In sem seveda pristala, bodočemu možu povedala, da je pač poklicala mentorica in da imajo natančnejši datumi prednost. Organizacija konference nas je vse, takrat še doktorske študentke, močno povezala in priložnost sem imela osebno spoznati tudi imenitne znanstvenike, ki se ukvarjajo s frazeologijo in so hkrati veliki ljudje ter dobri prijatelji, kar je v akademskem svetu vseeno posebnost. In tako smo doktorandke skupaj z mentorico začele z našimi novoletnimi srečanji, kjer frazeologijo nadgradimo tudi s tuzemsko hrano. Poroko sva z možem predstavila za pol leta, prispevke za konferenco pa smo zbirali, recenzirali in postavljali toliko časa, da je nazadnje na svet pohitel moj prvi sin in čeprav sem se opravičevala, da ne bom mogla končati začetega dela, me je profesorica razumevajoče pomirila. Seveda ni imela druge izbire, vendar so takšni trenutki lahko zelo kočljivi, pri njej pa sem vedno čutila iskreno podporo, ki je presegala mentorske obveznosti in dolžnosti.

Poseben podvig je bila slovanska frazeološka konferenca na Rabu, ki jo je vodila še ena imenitna profesorica in dobra prijateljica slavljenske, dr. Željka Fink Arsovski. Ko smo bile na trajektu, ki je s celine plul na Rab, je mentorica izvedela, da so njeno hčer prepeljali v porodnišnico in čez nekaj ur se je (prekmalu) rodil vnuk Aljaž. Čeprav pretresena in v skrbeh, je zmogla življenjski odziv, poln humorja in vitalnosti: »Sem ji rekla, da ne sme (še) roditi, pa seveda otroci ne ubogajo.«

In prav ta drža je njena največja odlika. Treba je delati resno in odgovorno, zatem pa si je treba vzeti tudi čas za smeh in sprostitve (na nivoju, seveda!). Med frazeologi po vsem svetu je vedno moč opazovati pristne odnose. Prijateljstva, ki so se začela pred mnogimi leti, vsi negujemo naprej. Leta 2013 smo organizirali

Frazeološko simfonijo, mednarodno srečanje, kjer smo odstrli nekatere frazeološke zanimivosti in spet prepletli prijateljske vezi, leta 2014 so zagrebške frazeologinje organizirale manjše slovansko frazeološko srečanje, ki ga je graški frazeolog, dr. Heinrich Pfandl, poimenoval Slavofraz. In naslednje leto – 2015 – je bil Slavofraz v Ljubljani. Vedno, ko smo se lotile kakšne konference, smo se kljub stresu, ki ga takšni dogodki zahtevajo, še močneje povezale in spoznale.

V nemščini mentorju pri doktorski disertaciji pravijo Doktorvater, Erika Kržišnik v mojem strokovnem, poklicnem in zasebnem življenju predstavlja mentorico, ki bi bila v najžlahtnejšem pomenu Doktormutter. Rek v naslovu je eden njenih legendarnih, ki ga je izrekla vedno, ko se je pojavila nova težava. Vedno odločna, nepopustljiva in nikoli polovičarska, hkrati pa vedno pripravljena priznati, da potrebuje pomoč in je zanjo prosila. Moje delo je danes bolj povezano s terminologijo, toda tudi tam še vedno iščem povezavo s frazeologijo. Po strunjanski konferenci se takratne članice organizacijskega odbora še vedno dobivamo. Pogovori, ki jih imamo, tudi o novih podvigih, so še vedno zelo resni, pa tudi zelo zabavni in slikoviti in prav nikoli dolgočasni, zato spoštovana in draga profesorica, hvala za vse in res vse najboljše!

Mateja Jemec Tomazin
*Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti
Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša*